

2007
SANSKRIT
PAPER—II

Full Marks : 100

Time : 4 hours

The figures in the right-hand margin indicate full marks.

Candidates are required to give their answers in their own words as far as practicable.

First Half

Unit — I

1. अधोलिखितेषु सूत्रेषु त्रीणि व्याख्यायन्ताम्: 3x4
- (a) मुखनासिकावचनोश्नूनासिकः।
- (b) तुल्यास्यप्रयत्नं सवर्णम्।
- (c) नाज्झलौ।
- (d) येन विधिस्तदन्तस्य।
- (e) आव्यन्तौ टकितौ।
- (f) स्थानेश्न्तरतमः।
2. अधस्तनेषु वैयाकरणवचनेषु यस्य कस्यचिदेकस्य तातपर्यं विशदीक्रियताम् —
- (a) तेन सपादसप्ताध्यायीं प्रति त्रिपादी असिद्धा।
- (b) बाह्यप्रयत्नं यद्यपि सवर्णसंज्ञायामनुपयुक्तत्रस्तथापि आन्तरतम्यपरीक्षायीमुपयोक्ष्यन्त इति बोध्यम्।
- (c) परनित्यान्तरङ्गापवादानामुत्तरोत्तरं वलीयः। 8

- (c) लिटि धातोरानभ्यासस्य।
 (d) आर्धधातुकस्येड् वलादेः।
 (e) पुगन्तलधूपधस्य च।

7. अधोलिखिताषु पङ्क्तिषु एका व्याख्यायताम्ः

8

- (a) सार्वधातुके किम् — चिकीर्ष्यात्।
 (b) पारत्वान्नित्यत्वाच्च “अतो येथः” इति प्राधत्तः।

अथवा

- (c) किं नाम परस्मैपदम्? किंवा आत्मनेपदम्? कस्माद् धातोः परस्मैपदम् कस्माच्च आत्मनेपदं भवति? सर्वमेत्य विशदं प्रतिपाद्यताम्?

8. द्वयोः साधनरीति ससूत्रं प्रदर्शयताम्ः

3×2

- (a) भवामि, (b) एधावहे, (c) वभूविथः, (d) भव।

Second Half

1. Answer any *two* of the following :

15×2

- (a) Discuss about two principal differences between Vedic and classical language.
 (b) Write a note on Non-Aryan influence on Sanskrit with illustrations.
 (c) What is meant by the Indo-Iranian group of Language? Describe with classifications.
 (d) What is meant by Language? Trace the history of the evolution of comparative philology as a science.

Unit — II

3. अधोलिखितेषु सूत्रेषु द्वितयं व्याख्यायताम् : 2×3
- (a) एचोश्यवायावः ।
 (b) अनचि च ।
 (c) अर्थवदधातुरप्रत्ययः प्रातिपदिकम् ।
 (d) यस्मात् प्रत्ययविधिस्तदादि प्रत्ययेऽङ्गम् ।
 (e) प्लुतप्रगृह्या अचि नित्यम् ।
4. अधोलिखिताषु पंक्तिषु एका व्याख्यायन्ताम् : 8
- (a) अचि किम् — कुमारी शेते ।
 (b) सम्बुद्धयाक्षितस्याङ्गस्यैङ्गस्वाभ्यां विशेषननेह ।
 (c) तन्निमित्तस्यैव किम् — ओयते औयते ।
 (d) तवल्लकार इत्यक्षरूपचतुष्टयम् इति ।
5. (a) कस्याचिदेकस्य सूत्राल्लेखपूर्वकं सन्धिविच्छेदो विधीयताम् — 3
 (i) हर एहि, (ii) रमेशः, (iii) मध्वरिः ।
- (b) कस्याचिदेकस्य साधनप्रकारः ससूत्रं प्रदर्शयताम् — 3
 (i) रामाणाम्, (ii) रामाः, (iii) सर्वस्मे, (iv) सखा ।

Unit — III

6. अधस्तनेसु सूत्रेषु द्वितयस्य व्याख्या विधेया : 3×2
- (a) प्रहासे च मेन्योपपदेमन्यतेरुत्तम एकवच्च ।
 (b) सार्वधातुकार्धधातुकयोः ।

2. Write on any *three* of the following Sanskrit sounds tracing the Indo-European Source. 10

ā (आ), h (ह), y (य), O (ओ), ī (ई), Kh (ख)

Or

Write short notes on any *two* of the following : 5×2

- (a) Diphthong.
 - (b) Show the characteristic features of Centum and Satam groups.
 - (c) Grimm's Law.
 - (d) epenthesis and assimilation.
-